

Adaptacje biologiczno-morfologiczne rośliniarek *Hemichroa australis* LEP. i *Hemichroa crocea* GEOFF. (Hymenoptera: Tenthredinidae)

Biological-morphological adaptations of *Hemichroa australis* LEP. and *H. crocea* GEOFF. (Hymenoptera: Tenthredinidae)

Na terenie Polski występują dwa gatunki reprezentujące rodzaj *Hemichroa* STEPHENS, tj. *Hemichroa australis* LEPELETIER i *Hemichroa crocea* GEOFFROY. Larwy wymienionych owadów żerują na liściach brzoź (*Betula* spp.) i olch (*Alnus* spp.), a dla *H. crocea* roślinami żywicielskimi są również leszczyny (*Corylus* spp.) i wierzby (*Salix* spp.).

Adaptacje biologiczno-morfologiczne tych dwóch rośliniarek przedstawiono w oparciu o badania własne, poparte danymi pochodzącymi z literatury.

Owady obu gatunków wydają 1–2 pokolenia w ciągu roku. Jaja są składane do ogonków liści roślin żywicielskich pojedynczo (*H. australis*) lub po kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt (*H. crocea*) i wtedy są umieszczane również w żyłce środkowej liścia.

Larwy charakteryzują się rozwojem 5- lub 6-stadialnym. Żer larw zachodzi w obrębie blaszek liściowych. W trzech pierwszych stadiach rozwojowych, larwy żerują na liściu, na którym się wylęgły. W tym okresie czasu larwy *H. crocea* żerują gromadnie, a larwy *H. australis* samotnie. Ślad żeru ma postać wąskiej ścieżki, biegnącej między bocznymi żyłkami liścia. Starsze larwy *H. crocea* przechodzą na odrębne liście, żerując bez względu na przebieg żyłek liścia, podobnie jak larwy *H. australis*. Śladem żeru jest wówczas obszerny otwór.

Zielona barwa ciała larw sprawia, że są one prawie niewidoczne wśród liści, na których żerują. Sprzyja temu charakterystyczne ułożenie larw na krawędzi żerowiska.

Larwy *H. australis* i *H. crocea* podobnie jak owady dojrzałe, posiadają swoiste cechy ubarwienia, umożliwiające rozpoznanie gatunku.

Danuta SOŁTYK, Kraków

Porównanie budowy morfologicznej ostatnich stadiów larwalnych (L₃) *Bledius erraticus* ERICHSON, 1839 i *B. procerulus* ERICHSON, 1840 (Coleoptera: Staphylinidae: Oxytelinae).

Comparison of morphological structure of last larval instars (L₃) of *Bledius erraticus* ERICHSON, 1839 and *B. procerulus* ERICHSON, 1840 (Coleoptera: Staphylinidae: Oxytelinae)

Badano morfologię dotychczas nie znanych larw *Bledius erraticus* i *B. procerulus*, które w warunkach naturalnych mogą występować w podobnych biotopach. Wymienione taksony należą do jednego podrodzaju (*Hesperophilus*) i do dwóch różnych grup gatunków, nazwanych odpowiednio „*annularis*” i „*semiferrugineus*”. Spośród znanych około 440 gatunków z rodzaju *Bledius* SAMOUELLE (około 30 w Polsce), zaledwie 16 doczekało się opisów postaci larwalnych. Omawiane chrząszcze prowadzą podziemny tryb życia, występując w mniejszych lub większych koloniach. Niektóre z nich wykazują zachowanie subsocjalne, a odżywiają się głównie glonami. Do analizy morfologicznej wykorzystano larwy trzeciego (ostatniego) stadium larwalnego, które uzyskano z hodowli owadów doskonałych. Porównano budowę zewnętrzną larw obu gatunków, a występujące różnice między nimi zilustrowano odpowiednimi rysunkami. Dotyczą one następujących cech: 1) szerokości i ubarwienia głowy